

Список використаних джерел

1. Dillehay T. Early Holocene coca chewing in northern Peru / Tom D. Dillehay, Jack Rossen, Donald Ugent, Anathasios Karathanasis, Victor V6squez and Patricia J. Netherly. — Antiquity 2010. — Volume : 84. — Number : 326. — P. 939–953.
2. Глинкин А. Н., Лавут А. А., Булавин В. И. и др. Глобализация наркобизнеса: угрозы для России и других стран с переходной экономикой, М., 1999.
3. Тропинина Т. Наркоситуация в мире и транснациональный наркобизнес [Електронний ресурс] / Татьяна Тропинина // Владивостокский центр исследования организованной преступности. — 2002. — Режим доступа до ресурсу: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1351&more=1&c=1&tb=1&pb=1>.

Ключові слова: наркотики, наркобизнес, науково-технічний прогрес, наркосиндикати, глобалізація.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Федчун Н. О.

Муравенко Карина Володимирівна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ

Злочинна поведінка неповнолітніх — одна з актуальних проблем українського суспільства, яка набуває глобального характеру. Одним з соціальних інститутів, що забезпечує соціально-педагогічну роботу з дітьми, які скоїли злочин і відбувають покарання у виді позбавлення волі, є виховні колонії, метою діяльності якої є ресоціалізація неповнолітніх засуджених та повернення їх у суспільство повноправними законослухняними громадянами.

Соціально-психологічні проблеми, пов'язані з ізоляцією, надзвичайно складно долати навіть дорослій людині, а тим більше дитині. У підлітків, які перебувають за ґратами, відмічається високий рівень тривожності, виснаження нервової системи, знижуються пізнавальні процеси, негативні емоції переважають над позитивними, втрачається активність і настрій. Провівши значну частину свого життя в місцях позбавлення волі, незважаючи на навчальну діяльність, неповнолітній засуджений або частково втрачає здатність до адаптації в тій чи іншій сфері соціальних відносин.

Проблеми ресоціалізації неповнолітніх засуджених постійно привертати увагу вітчизняних і зарубіжних вчених та юристів. Серед них можна виділити роботи: О.Зубкова, М.Стурова, Л.Ростомова,

В.Наливайко, В.Синьова, В.Кривуша, Г.Радова, О.Беца, С.Харченко, С.Горенко, А.Гусака, І.Ярмиша, Е.Овсянникова, Ю.Штурхецького, О.Пилипенка, Н.Стручкова, М. Садовнікова, Ю. Швабла та інших. Проте питання ресоціалізації неповнолітніх засуджених є однією з актуальних проблем українського суспільства, що потребує нагального розв'язання.

Так на думку М. Садовнікова найважливішою умовою ресоціалізації є індивідуалізація покарання. Індивідуалізація покарання передбачає призначення неповнолітньому злочинцю конкретної міри покарання в повній відповідності з характером і ступенем суспільної небезпеки скоєного злочину, особливостями особисті правапорушника, умовами його життя і виховання, рівнем психічного розвитку, з усіма обставинами справи [1].

Ю. Швалб наголошує, що ресоціалізація здійснюється тільки як мотивована і вольова дія самого індивіда. Людину не можна ресоціалізувати "зовні", їй можна тільки надати соціальну або психологічну допомогу в прийнятті рішення змінити своє життя. Ресоціалізація здійснюється як процес зміни індивідом своєї власної системи соціальних установок, соціальних зв'язків і соціальних взаємодій. Така зміна, безумовно, є надзвичайно складною в психологічному плані і настільки ж важкою в діяльнісному плані. Тому, психологічна допомога та соціальна підтримка у процесі ресоціалізації, повинні здійснюватися за двома основними напрямками. Перший напрямок пов'язаний із формуванням і підтримкою мотивації на зміну соціального статусу особистості. Другий напрямок пов'язаний із підтримкою індивіда при реалізації прийнятого рішення [2].

Також у процесі ресоціалізації неповнолітніх засуджених важливою є корекційна практика з метою підвищення самооцінки, формування навичок адекватної поведінки в різних ситуаціях для надання адресної соціальної та психологічної допомоги, особливо на початку відбування покарання і безпосередньо перед звільненням. зміст корекційної роботи з неповнолітніми засудженими направлено на:

- 1) психокорекцію особистісних та поведінкових вад, акцентуацій, психопатій, надмірного звикання до умов ізоляції від суспільства;
- 2) глибинну особистісну перебудову на всіх рівнях;
- 3) ціннісну переорієнтацію [3].

Тому будь-які психологічні впливи зі сторони адміністрації колонії повинні реалізовуватися без тиску на особистість неповнолітнього. Серед заходів впливу на вихованців повинні переважати терапевтичні бесіди, а серед заходів соціально- психологічного плану – групове консультування в рамках груп проживання, а також використання тренінгових програм, засвоєння суспільних норм, усвідомлення засудженими почуття вини, розвиток соціально-психологічної компетентності.

Системи ресоціалізації неповнолітніх засуджених різні, незважаючи на те, що результатом роботи повинно стати повернення підлітків, що

перебувають в місцях позбавлення волі, до нормального життя в суспільстві. Як правило, процес ресоціалізації вихованців організований у спеціальних закритих установах, як приклад – колонії для неповнолітніх у США та Франції. Однак у деяких європейських країнах відмовляються від такої практики, як то у Швеції, Норвегії, Данії. Їх замінюють будинками денного перебування, службою пробачії, організацією педагогічної допомоги сім'ям правопорушників тощо.

Досить ефективними практиками щодо ресоціалізації неповнолітніх засуджених визнаються реінтеграційна модель пенітенціарних установ, вперше започаткована в 1980 р. у штаті Каліфорнія (США), а також соціально-терапевтична модель, в рамках якої перші установи були створені ще в 1930 р. у Голландії та Данії. Згідно з поглядами прихильників цих моделей, існує нагальна потреба створення "гуманно ресоціалізаційного середовища", яке можливе лише як відмова від режиму насильства і забезпечення нормальних для людини умов життєдіяльності (безпека, якісне здорове харчування, забезпечення медичною допомогою, комфортними побутовими умовами, справедливим ставленням з боку персоналу закладу, чітка організація режиму тощо) [4].

Таким чином, було б доцільно впровадити нові умови для ресоціалізації неповнолітнього засудженого, які вбачалися в висококваліфікованому персоналі, який зміг би на належному рівні забезпечити якісне підґрунтя для адаптації неповнолітнього до умов кримінально-виконавчих установ, запровадити методи співбесіди, психологічні тренінги, розробити психокорекційні та терапевтичні програми, вести активне спілкування із зовнішнім світом(участь у програмах громадських організацій, частіше бачити рідних).

Список використаних джерел

1. Садовникова М.Н. Ресоциализация несовершеннолетних осужденных (по материалам восточной Сибири): автореф. дис. канд. юр.наук: 12.00.08 / М.Н. Садовникова. – Владивосток, 2011. – 32 с.
2. Швалб Ю. М. Ресоціалізація особистості як завдання соціально-психологічної практики / Ю. М. Швалб // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Випуск 6. – Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. – К., 2013. – С. 78-81.
3. Караман О. Л. Ресоціалізація особистості неповнолітнього засудженого в контексті соціалізаційного процесу / О. Л. Караман // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – № 4. – С. 65–71. – Бібліогр.: с. 70–71.
4. Гошовський Ярослав Олександрович. Ресоціалізація депривованої особистості [Текст] : [монографія] / Я. О. Гошовський. – Дрогобич : Коло, 2008. – 480 с.

Ключові слова: ресоціалізація, неповнолітній, засуджений, персонал, тренінгові програми.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Ізовіта А. М.